

ARTICOLE

CONTRIBUȚII LA STUDIUL EVOLUȚIEI LEGISLAȚIEI DE PROTECȚIE A FAUNEI SĂLBATICE ACVATICE ÎN ROMÂNIA ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA PÂNĂ LA APARIȚIA LEGII ASUPRA PESCUITULUI DE LA 1896

DOI:10.24193/SUBBIur.62(2017).1.6

Published Online: 2017-03-15

Published Print: 2017-03-30

Mihai-Bogdan IONESCU-LUPEANU*

Abstract: *Contribution to the Study of the Evolution of Aquatic Wildlife Protection Legislation in Romania in the Second Part of the 19th Century Until the Fishing Act of 1896.* The main goal of this article is to reveal an unexplored period in the history of Romanian Environmental Law. By comparison with legislation for the protection of terrestrial wildlife, the legislation for aquatic wildlife protection was not a subject of study. Most of the Romanian authors in the field of Environmental Law just remember the existence of two articles in the Romanian Criminal Code of 1865 and the first Fishing Act of 1896, but nothing between these two specific moments. That is why the author considers necessary writing about this unmapped period. His intention is to inform the public about the existence of the aquatic wildlife protection provisions in the Romanian Civil Code of 1864, in the general terms for the leasing of the Public Estates, The general terms for the leasing of the left side of the Danube channel together with its aits (1888), The general terms for the leasing of the fishing rights in Dobruja (1889) and The police of hunting Act of 1891.

Keywords: *aquatic wildlife protection; The general terms for the leasing of the left side of the Danube channel together with its islands (1888); The general terms for the leasing of the fishing rights in Dobruja (1889); The police of hunting Act of 1891; legal history;*

Cuvinte cheie: *protecția faunei sălbatice acvatice; Condițiunile generale pentru arendarea șanalului Dunărei de pe partea stângă împreună cu ostróvele aflate pe dânsul (1888); Condițiuni generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889); Legea asupra Poliției Vânatului de la 1891; istoria dreptului;*

Introducere. Doctrina în materia dreptului mediului nu acordă atenție perioadei de pionierat a protecției faunei sălbatice acvatice. Majoritatea doctinarilor consultați¹ în materia dreptului mediului menționează sancționarea, prin Codul penal de la 1865, a otrăvirii peștilor din bălți, heleștee ori havuzuri și/sau apariția Legii asupra pescuitului în 1896, între aceste

două jaloane găsim-ne în fața unui teritoriu necartografiat. În mod excepțional², găsim unele trimiteri lapidare la istoricul recent al reglementărilor activității de pescuit.

O lectură atentă a Codului Civil de la 1864 și a Codului Penal de la 1865 relevă atenția legiuitorului nu atât spre fauna sălbatică acvatică și protecția ei, cât spre piscicultură. În acest sens, art.468 C.civ.³ stabilește calitatea de bun imobil prin destinație al exemplarelor faunei salmonicole aflate în amenajările piscicole, protecția penală a acestor bunuri fiind asigurată prin normele imperative ale Codului penal de la 1865 care sancționa, prin art.309⁴ și 368⁵ C.pen. cumulativ, cu pedepsele închisorii și amenzi, furtul, respectiv distrugerea prin otrăvire a exemplarelor din speciile de faună acvatică aflate în proprietate privată.

Necesitatea reglementării exploatarei faunei sălbatiche terestre și acvatice se face simțită. Ca dovadă, art. 648 C.civ al Codului civil de la 1864 prevedea că «*facultatea de a vâna sau a pescui este regulată prin legi speciale*». Aceste legi speciale s-au lăsat îndelung așteptate. Dacă în ceea ce privește facultatea de a vâna, comentariile lui Dimitrie Alexandresco, probabil cel mai de seamă civilist de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, aprofundează chestiunea, ce-i drept din perspectiva acestei ramuri de drept, nu același lucru se poate spune și despre pescuit; ca dovadă, lucrarea sa de căpătâi, îi acordă trei aliniate, dintre care unul istoric⁶.

La două decenii de la intrarea în vigoare a celor două coduri, organele de stat simt nevoia întocmirii și administrării unui chestionar agricol care cuprinde un capitol distinct, format din trei întrebări, privitor la vânătoare și pescuit. Răspunsurile denotă stringența reglementării domeniului sau măcar a aplicării normelor juridice existente⁷.

Până la edictarea unei legislații în materia protecției faunei sălbatiche acvatice ce făcea obiectul activității de pescuit, această lipsă a fost suplinită după cum vom arăta în cele ce urmează prin normele administrative emise de Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor.

Condițiunile generale pentru arendarea șanalului Dunărei de pe partea stângă împreună cu ostróvele aflate pe dânsul (1888)⁸ consacră dreptul arendașului de a pescui în apele Dunării pe parcursul întregii distanțe arendate, precum și în bălțile de pe ostrovurile aflate pe acest teritoriu. În patrimoniul cetățenilor din localitățile riverane se naște dreptul de a pescui „cu undița sau cu cartage pentru trebuințele lor casnice, fie din Dunăre fie din bălți”⁹, corelativ fiind prohibit pescuitul de către aceștia, în scop comercial, cu năvoade, cârlige sau alte unelte.

Arendașului și prepușilor săi le era interzis pescuitul prin ridicarea de «garduri sau gardurile în Dunăre, cari să aducă împiedecare navigațiunei» (de unde deducem că interdicția era una relativă, circumstanțiată de împiedecarea navigației; opinie întărită de formularea aliniatului în integritatea sa¹⁰), precum și folosirea substanțelor otrăvitoare.

Condițiuni generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889)¹¹ reglementează arendarea dreptului de pescuit pe Dunăre, în partea dobrogeană a acesteia, inclusiv în ghiolurile, lacurile, gârlele și jepcele lor, precum și în apele Mării Negre, pe o perioadă de cinci ani, cu începere de la data de 1 martie 1890 și până la 1 martie 1895.

Prevederile *Condițiunilor...* vin într-un context istoric și legislativ mai larg; potrivit art.16 lit.d) din Legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 3 aprilie 1882 (modificată la 10 martie 1884, 17 februarie 1885, 11 iunie 1889 și 25 mai 1893), toate lacurile, bălțile, canalele și pescăriile aflate pe teritoriul dobrogean constituiau proprietate a Statului Român.

Situația efectivelor speciilor din fauna sălbatică acvatică existente în regiune nu ne este cunoscută însă, prin raportare la prevederile dreptului otoman potrivit cărora pescuitul în apele din Dobrogea era permis tuturor persoanelor, „fără nici o deosebire, el fiind considerat ca o manifestare a dreptului de uzagiū comun, recunoscut în principiu de toate doctrinele și de toți jurisconsulții”¹², putem presupune în mod rezonabil că nu era una strălucită.

În anul apariției *Condițiunilor...*, situația faunei sălbatică acvatice la nivel național era deplânsă. Se reclama necesitatea votării unei legi a pescuitului, iar până la acel moment reglementarea acestuia prin măsuri administrative era văzută ca o posibilitatea eficientă de stopare a depopulării apelor¹³.

Cauzele depopulării rezidau în lipsa oricărei măsuri de protecție luate de proprietarii de către bălți și eleștee, regimul liber al bazinelor naturale, otrăvirea peștilor și folosirea dinamitei, răstocirea apelor, inexistența unor perioade de prohibiție, poluarea în special în jurul aglomerărilor urbane unde deșeurile industriale și menajere erau deversate în bazinele naturale, proliferarea anumitor specii de faună sălbatică acvatică (răpitori) dar și a avifaunei care se hrănea cu pește. Potrivit aceluiași autor, o problemă majoră o ridicau prevederile contractelor dearendare a moșiilor Statului, „prin carī obligă pe arendași a lăsa bălțile curățite de erburī, papură, și nomol, în scop de a facilita umblarea nevódelor prin apă. Aplicația acesteī are de rezultat: I. Facilitatea vânătoarei tutulor peștilor ce se află în apă; II. Suprimarea hrânirei peștilor și III. desființarea locurilor unde să se depună icrele spre a se fecunda.”¹⁴

Prin raportare la situația faunei salmonicole din apele de munte, exemplificată punctual prin trimitere la situația râului Teleajăn din județul Prahova precum și la contractele dearendare a moșiilor pe întinderea cărora se găseau bălți deducem că situația prezentată era limitată la teritoriul inițial al Principatelor Unite (Muntenia și Moldova) întrucât la momentul dat, pe tot cuprinsul țării, cu excepția teritoriului dobrogean, „celelalte pescării mari – între cari Brateșul, Domeniul Brăilei, Ezerul Călărași, Greaca, Nedeia, Potelu etc. - erau considerate ca anexe ale moșiilor și se arendau împreună cu ele tot pe câte 5 ani.”¹⁵

Totuși,arendarea moșiilor Statului, cel puțin la nivel formal, aducea, o dată cu drepturile subiective și obligații corelative, unele dintre ele având ca obiect protejarea faunei sălbatică acvatice.

Primele reglementări, în materie, identificate de noi se găsesc în *Condițiunile pentruarendarea moșiilor Statului pe periodul 1871 – 1876*, emise în anul 1870. În mare, arendașului i se interzicea topirea teiului sau a cânepei în heleșteele sau bălțile cu pește, pescuitul în timpul inundațiilor, împiedicarea circulației peștilor între bălțile care comunicau. Iminența edictării unei legislații în materia pescuitului îi determină pe funcționarii Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor, să impună arendașului prin *Condițiuni...* conformarea de îndată la „nouiile măsuri ce se vor lua pentru pescuit”¹⁶.

Deși legea pescuitului întârzia să apară, periodic (în 1875, 1879, 1883, 1885, 1887 și 1891¹⁷) au fost emise noi *Condițiuni pentru arendarea moșiilor Statului*. Acestea au preluat și îmbunătățit textul inițial atât din punct de vedere al conținutului cât și al structurii.

Astfel, în 1875, prohibiția privitoare la topirea teiului și a cânepii în bălți și eleștee se extinde asupra inului și a altor „*asemenea plante vătămătoare*”. Începând cu același an, „*arendașul nu poate ridica nici o pretenție de dezpăgubire pentru măsurile ce s-ar lua în privința pescuitului (...), prin legi speciale*”. În 1879, se arată că astfel de legi speciale ar fi de interes public. În 1883, în sarcina arendașului sau a prepușilor săi se naște interdicția de a pescui „*prin mijloace otrăvitoare și distrugătoare pescelui*”¹⁸.

*Condițiunile speciale ale contractului de arendare al domeniului Giurgiu, pe periodul 1873 – 1878*¹⁹ impun drepturi și obligații speciale, derogatorii de la dreptul comun în materie, limitate la o anumită arie geografică. Apariția lor prefigurează *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea*.

Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea reglementează, pentru prima oară în istoria dreptului românesc, într-o manieră complexă, conservarea, administrarea și exploatarea resurselor acvatice vii. Prin cuprinsul lor exced tuturor prevederilor de până atunci.

Activitatea de pescuit în apele arendate putea fi exercitată de orice pescar dintr-o localitate, sub condiția prezentării sale la arendaș, în vederea stabilirii locului de desfășurare a activității, a instrumentelor de pescuit, a modalității de plată a taxei (în bani sau în natură), a cherhanalei de prezentare a capturii și a asumării respectării tuturor prevederilor *Condițiunilor generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea*²⁰. Prin grija arendașului exemplare ale *Condițiunilor...* urmau să fie aduse la cunoștința publicului prin distribuirea și afișarea publică, „lipite pe păreți”, în fiecare comună și în toate localitățile în care se găseau cherhanale²¹.

Este reglementată instituția permisului de pescuit. Sarcina emiterii incumba arendașului. În termeni contemporani, reglementarea privește permisul de pescuit comercial. Eliberarea permiselor de pescuit se efectua atât personal de către arendaș, la domiciliul său, cât și prin reprezentanți, la toate punctele de lucru (cherhanale)²².

Indubitabil, legiuitorul urmărea nu atât conservarea resurselor acvatice vii, cât interese de natură financiar-fiscală și socială, motiv pentru care refuzul emiterii permisului de pescuit deschidea solicitantului posibilitatea declanșării unei proceduri administrative în fața autorității comunale competente teritorial. Autoritățile comunale constatau refuzul printr-un proces-verbal și procedau la autorizarea pescuitului în apele declarate de solicitant, cu stabilirea cherhanalei unde acesta urma să prezinte capturile spre taxare²³. Un exemplar al procesului-verbal ținea loc de permis de pescuit²⁴.

Activitățile de pescuit comercial în apele Dobrogei de către pescarii de naționalitate străină se exercitau în baza permisului de pescuit eliberat de către antreprenor²⁵, cu respectarea tuturor regulilor²⁶ și fără posibilitatea stabilirii în sarcina acestora a unor obligații patrimoniale mai reduse decât ale autohtonilor²⁷. Celor veniți „a pescui provisoriu pe comptul lor, iar nu ca angajați la alți pescari indigeni, autoritatea comunală nu le pôte

permite pescuirea fără autorizarea antreprenorului”²⁸, de unde deducem că prepușilor pescarilor autohtoni, autoritatea comunală avea competența de a le dresa procesul-verbal ce ținea loc de permis de pescuit.

Pe cale de excepție²⁹, era reglementat pescuitul de subzistență. Locuitorii unităților administrativ-teritoriale riverane li se permitea „pescuitul pentru trebuințele lor casnice”, în limita unei capturi de 5 kilograme zilnic, cu utilizarea ca mijloace numai a undiței și cârlionțului³⁰, iar în mare și a unor mici cârlige, precum și apropierea altor vietăți acvatice comestibile³¹.

În cazul în care antreprenorul solicita sprijinul statului pentru prevenirea și combaterea fenomenului contrabandei cu produse pescărești în zona de frontieră, autoritățile militare puteau dispune înființarea de pichete de grăniceri, construirea lor fiind în sarcina sa³².

După standardele contemporane, putem spune că în cuprinsul *Condițiilor generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea*, identificăm mare parte dintre măsurile care realizează și astăzi politica națională privind pescuitul în apele maritime și continentale, și anume: „măsuri de conservare a resurselor acvatice vii, prin reglementarea echipamentelor de pescuit sau a oricăror alte măsuri care să fie determinate de starea resurselor; măsuri de protejare și regenerare a resurselor acvatice vii prin stabilirea (...) perioadelor de prohibiție, a zonelor protejate și a zonelor de cruțare, precum și a măsurilor preventive; măsuri de administrare a pescuitului, astfel încât să se obțină o mai bună raționalizare a efortului de pescuit; stabilirea sistemelor de control și de inspecție a activităților de pescuit”³³, la care se adaugă „măsurile pentru menținerea calității apelor de suprafață în scopul susținerii vieții piscicole.”³⁴

Măsuri de protejare și regenerare a resurselor acvatice vii.

Perioada de prohibiție. S-a introdus o perioadă de prohibiție în apele dulci cuprinsă între 1 iulie și 15 august³⁵, ulterior perioada a fost redusă la intervalul 1 iulie - 1 august³⁶ și, pe cale de excepție, s-a permis ridicarea peștelui căzut la gard inclusiv în perioada de prohibiție.

Desfășurarea activității de pescuit în timpul perioadei de prohibiție constituia contravenție³⁷. Contravenienților urmau să li se confiște uneltele de pescuit, cu dresare de proces-verbal. Valorificarea uneltelelor de pescuit, în folosul Statului, se efectua cu autorizarea prealabilă a ministerului.

Desfășurarea activității de pescuit în perioada de prohibiție de către prepuși, în numele și pe seama antreprenorului, atrăgea sancționarea acestuia cu amenda de la 100 la 1000 de lei, cu aprobarea prealabilă a ministerului, organul constatator procedând și la confiscarea capturii.

Dimensiunile minime ale capturilor. Pentru a putea face în mod legal produs al activității de pescuit se stabilea, pe de-o parte, că peștele trebuia să fie atins vârsta de reproducere, iar pe de alta că, măsurat de la vârful capului la vârful cozii, dimensiunile minime trebuiau să fie de 100 cm. pentru morun și nisetru, 50 cm. - păstruga și somnul, 28 cm. - cega, crapul și știuca, 20 cm. -

linul, șalălul, plătica, babușca³⁸. Opinăm că pentru speciile de apă dulce neincluse în enumerarea limitativă, singura condiție era cea a atingerii vârstei de reproducere.

Pescuitul speciilor marine precum chefali, scrumbii, barbuni, guvizi, calcani, nu cunoștea nici o restricție³⁹.

Comercializarea peștelui sub dimensiunile legale constituia contravenție sancționată cu amenda între 50 și 200 de lei și confiscarea acestuia⁴⁰.

Zonele interzise. Erau enumerate limitativ locurile unde desfășurarea activității de pescuit era prohibit⁴¹.

Unelte și mijloace interzise. Se interzicea pescuitul prin utilizarea explozibililor și a substanțelor otrăvitoare, precum și a instrumentelor tăietor-înțepătoare precum: armele de foc, sulțițele, sondolele, țepoaiile de fier sau lemn⁴².

Pescuitul cu vintile și setci era oprit în toate apele dulci sau marine, în perioada 1 martie – 1 mai.

Era prohibit pescuitul la daraban⁴³.

Între carmecele cu cârlige utilizate pentru pescuirea morunilor se păstra o distanță de cel puțin 200 de metri, iar așezarea lor în Dunăre se făcea astfel încât să nu cuprindă Dunărea de la un mal la altul, lăsându-se totdeauna talvegul liber.⁴⁴

Măsurile pentru menținerea calității apelor de suprafață în scopul susținerii vieții piscicole. Se interzicea topirea inului și a cânepei în apele arendate⁴⁵.

Pentru diminuarea presiunii factorului antropic, antreprenorului îi era interzis să permită pescuitul, în bălți, cu năvoade, de către pescarii din țările limitrofe, cu excepția cazurilor în care fie pescarii autohtoni ar fi declinat efectuarea acestei operațiuni, fie situația de fapt permitea aceasta.⁴⁶

Inițial, sistemul de arendare a dreptului de pescuit s-a dovedit unul eficient, nu numai în teorie dar și în practică, pentru conservarea, administrarea și exploatarea resurselor acvatice vii⁴⁷, ulterior însă, ca urmare a supraexploatării, s-a ajuns la scăderea cantitativă și calitativă a efectivelor speciilor acvatice⁴⁸. Sistemul arendării dreptului de pescuit a resurselor acvatice vii a fost aspru criticat și considerat cauza principală a împușinării faunei sălbatice acvatice⁴⁹, cu atât mai mult cu cât „în ultimul an de arendare, cruțarea pentru ei nu mai prezintă nici un interes și dacă ar putea să pescuiască tot peștele, lăsând în baltă numai nisipul, de sigur că nu arendașii ar avea vre-o pagubă din aceasta”⁵⁰; potrivit aceluiași autor, „(...) bălțile la 1895 erau într-o așa stare încât au trebuit vre-o câțiva ani de cruțare serioasă și de exploatare rațională pentru a le readuce la puterea lor de producțiune normală”⁵¹.

Legea asupra Poliției Vânătorului de la 1891, publicată în Monitorul Oficial № 170 din 2 noiembrie 1891 sancționa, prin coroborarea prevederilor art.6 alin.2⁵²cu cele ale art.14⁵³, cu amenda penală de la 10 la 100 de lei, pescuitul prin folosirea dinamitei⁵⁴, prin utilizarea substanțelor otrăvitoare⁵⁵sau prin secarea apelor⁵⁶. Potrivit art.15, cuantumul amenzii se dubla în cazurile comiterii faptei de către un recidivist⁵⁷, de amenințări sau violențe împotriva agenților constatați indiferent că aceștia erau publici sau privați. Însă

era lăsată la aprecierea instanței posibilitate de înlocuire a sancțiunii amenzii penale în cuantum dublu cu pedeapsa închisorii, independent de angrenarea răspunderii penale sau civile potrivit prevederilor Codului Penal de la 1865.

Prin hotărârea de condamnare, instanța de judecată, în virtutea prevederilor art.17 alin.1, avea obligația de a dispune confiscarea și distrugerea instrumentelor și mijloacelor nepermise.

Includerea unor măsuri de protecție a faunei sălbatice acvatice într-o lege destinată vânatului nu este lucru de mirare întrucât pe de-o parte, pescuitul era perceput ca o formă de vânătoare, ca dovadă actele normative anterioare uzitând, nu o dată, sintagma de „a vâna pește”⁵⁸, pe de alta necesitatea unor măsuri de protecție era stringentă.

În 1896 a fost promulgată prin Înaltul Decret Regal nr.3904 din 7 octombrie 1896 și publicată în Monitorul Oficial nr.153 din 10 octombrie 1896 Legea asupra Pescuitului. Actul normativ cuprindea 48 de articole structurate în 9 capitole. Regulamentul Legii asupra pescuitului, promulgat prin Înaltul Decret Regal nr.2668 din 14 iulie 1897, a fost publicat în Monitorul Oficial nr.109 din 15 august 1897. Unele rectificări au fost aduse în Monitorul Oficial nr.110 din 17 august 1897.

Concluzii. Dacă primele prevederi de protecție a faunei sălbatice acvatice, formulate de o manieră incipientă, se găsesc în *Condițiunile pentru arendarea moșiilor Statului*, *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889)* se demonstrează a fi cu mult înaintea epocii lor. Considerăm că în *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889)* sunt trasate principiile fundamentale, încă de actualitate, în materia conservării resurselor acvatice vii, principii ce se regăsesc și în legislația actuală. Acestui act normativ i se poate reproșa doar sfera de competență redusă la apele dobrogene și implementarea deficitară.

Prevederile privitoare la protecția faunei sălbatice acvatice prevăzute în Legea asupra Poliției Vânatului de la 1891 au meritul de a fi primele măsuri de conservare a resurselor acvatice vii aplicabile pe întreg teritoriul Regatului României.

* Avocat, Baroul București, doctorand, Universitatea din București, e-mail: contact@avocatlupeanu.ro;

¹ Spre exemplu, DANIELA MARINESCU, MARIA-CRISTINA PETRE, *Tratat de Dreptul mediului*, ediția a V-a, revizuită și adăugită, București: editura Universitară, 2014, p. 33 – 35; MIRCEA DUȚU, ANDREI DUȚU, *Dreptul mediului*, ediția 4, București: C.H.Beck, 2014, p. 48; FLORIN FĂINIȘI, *Dreptul mediului*, București: Pinguin Book, 2005, p. 23; RĂDUCAN OPREA, *Dreptul mediului înconjurător*, Galați: Editura Fundației Universitare „Dunărea de Jos”, 2006, p. 25; ERNEST LUPAN, *Dreptul mediului, Partea Generală, Tratat elementar I*, București, editura Lumina Lex, 1996, p. 115; DANIELA MARINESCU, *Etapele organizării și legiferării ocrotirii mediului înconjurător în România*, Analele Universității București – Drept, anul XXIX, 1990, p. 13; RADU STANCU, GH.DEACONU, A. RICHÎTEANU, SALTÎȚA STANCU, *Aspecte ale dezvoltării legislației de ocrotire a naturii în România*, revista *Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător*, t.21, nr.2, 1977, p. 97;

- ² ȘTEFAN-ALEXANDRU TOMA, *Câteva considerații referitoare la unele infracțiuni privitoare la regimul activității de pescuit reglementate în Ordonanța de urgență a Guvernului nr.23/2008*, revista Dreptul, №2/2015, p. 147 – 163;
- ³ „Obiectele ce proprietarul unui fond a pus pe el pentru serviciul și exploatarea acestui fond sunt imobile prin destinație. Astfel sunt imobile prin destinație, când ele s-au pus de proprietar pentru serviciul și exploatarea fondului: (...)peștele din iaz (heleștee).” (art.468 C.civ.)
- ⁴ „Se va pedepsi cu închisoarea dela trei luni până la doi ani și cu amendă dela 100 până la 1000 lei: 1. Acela care va fi furat sau va fi cercat să fure (...)pesci din cotețe ori alte locuri închise (...)” Potrivit jurisprudenței instanței supreme, furtul peștilor aflați în eleșteele deschise se sancționa potrivit prevederilor art.308 C.pen care incrimina furtul simplu.(a se vedea C. HAMANGIU, N.M.SOTIR, *Codul penal, codul justiției militare, codul justiției marine, Codul silvic adnotate cu jurisprudența motivată a Tribunalului, Curților de apel și a Casației precedate de un index alfabetic și urmate de: Convențiunile de extrădare și de dispozițiunile penale, din legile și regulamentele uzuale*, editura Librăriei Leon Alcalay, p. 258 col.1)
- ⁵ „Cel ce va otrăvi cu voință, pești în bălți, heleștae ori havuzuri, se va pedepsi cu închisoarea de la una lună până la două ani, și cu amenda dela 26 lei până la 200 lei.”
- ⁶ D. ALEXANDRESCO, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, T.III, partea II, art.644 – 799, București: Atelierele Grafice Socec& Co., Societate Anonimă, 1912, p. 18: „Rămâne însă bine înțeles că pescuitul ca și vânatul nu poate fi un mod de a dobândi proprietatea prin ocupație decât pentru peștele care se găsește *in laxitate naturali*. Peștele din iazuri, bălți, cotețe, etc., (...) ne mai fiind *res nullius*, ci o proprietate privată, acei cari ar prinde asemenea animale prin ascuns, s' ar face culpabili de delictul de furt.
- ⁷ *Raportul d-lui C.G.Pistreanu asupra răspunsurilor primite la chestionarul agricol. Resumatul succint al răspunsurilor primite la chestionarul agricol*, Buletinul Ministerului Agriculturii, industriei, comerțului și domeniilor (Acte oficiale. Statistică. Raporturi consulare. Dări de seamă de misiuni în țera și în străinătate. - Studii. Diferite științe. Climatologia), anul I, 1885, №7, București, Tipo Litografia Ștefan Mihalescu, 1885, p. 832:

„S. Vânătorie și pescuirea

75. Necesitatea unei legi speciale asupra vânătoriei și a pescuitului înaintea redactării codului rural?

Necesitatea unei asemenea legi este foarte mult simțită seú mai bine dis aplicarea cu stricteță a legii de poliție rurală, care prevede ce-va în această afacere, este foarte mult reclamată. Astă-dî nu se vénéză, nu se pescuesce; se distruge pentru a nu măi rămâne nimic. Aviditatea gróselor câștiguri orbesce.

76. Oprirea pescuitului prin mijlóce de esplosiune seú otrăvitoare, precum și oprirea otrăvirii apelor curgătoare prin in, cânepă, etc.?

De ne-apărată trebuință și cât măi urgent posibil.

77. Urmărirea din oficiú a infracțiilor contra legii pentru vânătorie și pescuit, precum și pentru otrăvirea apelor curgătoare și din eleștaie?

Da, căci este vorba de un interes general.”

- ⁸ *Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretetele, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893, p. 641 – 649.
- ⁹ *Condițiunile generale pentru arendarea șanalului Dunărei de pe partea stângă împreună cu ostróvele aflate pe densus (1888)*: art.15 alin.1.

- ¹⁰ *Idem.*:art.15 alin.2:„Arendașul său ómenii sėi vor fi liberi sǎ vėneze pesce cu uneltele usitate, fǎrǎ ĩnsǎ sǎ le fie permis a ĩnființa gardurėi sau gǎrdurele ĩn Dunǎre, carėi sǎ aducǎ ĩmpiedecare navigaȚiunei. Este de asemenea absolut interdis vėnarea pescelui de cǎtre arendaș sau ómenii sėi cu substanțe otravitoare de orė-ce fel.”
- ¹¹ *Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretetele, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893, p. 679 – 694.
- ¹² Ioan N. ROMAN, *Studiu asupra proprietății rurale din Dobrogea urmat de Codul proprietății fonciare otomane din 1858 și de Legile rominești referitoare la proprietatea imobiliară rurală din Dobrogea*, Constanța: Tipografia „Ovidiu” H.Vurlis, 1907, p. 75.
- ¹³ G.V.CORDEA, *Pescuitul. Conferință publică ținută la Societatea „Progresul silvic” ĩn ziua de 26 februarie 1889*, București: Tipografia C.C. Savoii & Comp, 1889, p. 29.
- ¹⁴ G.V.CORDEA, *op.cit.*, p. 11.
- ¹⁵ GR. ANTIPA, *Politica de stat ĩn chestiunea pescăriilor domeniiale. Memoriu prezentat D-lui Ministru al Domeniilor*, București: Tipografia „Urbana”, 1922, p. 24.
- ¹⁶ Art.33 alin.2 din Condițiunile pentru arendarea moșiilor Statului pe perioada 1871 – 1876 ĩn *Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretetele, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893, p. 461.
- ¹⁷ *Condițiunile pentru arendarea moșiilor Statului pe perioada 1873 – 1876:*
„Art.42 Arendașul nu este liber sǎ topescǎ teiș, cǎnepǎ sau ĩn ĩn heleștaele sau bǎlțile cu pesce, fiind tot-d 'o-datǎ dator a se conforma cu nouile mėsuri ce se vor lua pentru pescuit.
Art.43 ĩn timpul vėrsǎrei apelor, cǎnd pescele ĩnrǎ ĩn bǎlți, orė-ce pescuire este opritǎ.
Art.44 Arendașul este obligat a nu ĩmpiedeca ĩn ori-ce chip ĩntrarea pescilor ĩn bǎlțile ce comunicǎ una cu alta
art.45 Arendașul este cu desǎvǎrsire oprit ca la curățirea privalurilor sau a rėușoarelor ce pun ĩn comunicaȚiune bǎlțile cu apele curgėtore, a le sǎpa mai jos de cǎt nivelul bǎlților spre a nu se putea scurgea apele dintr'ėnsele.
Art.47 Arendașul este dator la expirarea contractului sǎ lase bine curățite canalurile de comunicaȚie ĩntre bǎlți cu apele curgėtore.”
- ¹⁸ Art.36 alin.2 din *Condițiunile pentru arendarea moșiilor Statului pe perioada ĩncepėtore de la 23 Aprilie 1883 ĩn Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretetele, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893, p. 563.
- ¹⁹ „Art.3 Antreprenorul are drept de pescuire ĩn tóte bǎlțile de pe domen, precum și ĩn rėul Dunǎrei, partea țerei ĩn tótǎ ĩntinderea distanței de la gura Argeșului pǎnǎ la hotarul din sus al moșiei Nǎsturelu. Locuitorii de pe domen și ǎ orașului Giurgiu ǎ drept a pescui cu undițe numai ĩn apa Dunǎrii și Bradu, iar ĩn bǎlți nu.” (*Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretetele, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893, p. 481).
- ²⁰ *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului ĩn Dobrogea (1889): Art.2 alin.1;*
- ²¹ *Idem.*:Art.65 alin. 1 și 2;
- ²² *Idem.*:Art.3 alin.2;
- ²³ *Idem.*:Art.5 alin.1;

²⁴ *Idem.*:Art.5 alin.2;

²⁵ *Idem.*:Art.2 alin.3;

²⁶ *Idem.*;

²⁷ *Idem.*:Art.7 alin.1 pct.11;

²⁸ *Idem.*: Art.5 alin.3;

²⁹ *Idem.*:Art.8 alin.1;

³⁰ GR. ANTIPA, *Pescăria și pescuitul în România (cu 403 figuri în text și 75 de tabele)*, București: Librăriile Socec&Comp., C. Sfetea, Pavel Suru, 1916, p. 377 – 378: „Acesta este instrumentul pe care-l întâlnim cel mai des pe tot cursul Dunărei românești. Cu el pescuește mai cu seamă populațiunea riverană săracă pentru hrana casei și marinarii de pe la șlepurile și ceamurile cari navigă pe Dunăre; mai pescuiesc însă și câțiva pescari de meserie de prin porturi – numiți Chipcelari – cari prind obleți pentru vânzare. (...) se compune dintr'o prăjină de brad, lungă ca de 2 – 2.5m, numită *Coadă cârlionțului*, de capătul căreia este legată în prelungirea ei o nueâncovoiată în sus numită *Celnicul cârlionțului*; perpendicular pe coadă, puțin mai sus de locul unde e legat celnicul, este legată de ea, în formă de cruce, o altă prăjină lungă, ale cărei capete sunt de asemenea îndoite în sis ca și capătul celnicului; acestea sunt *coarnezle celnicului*. Celnicul este legat din apropierea vârfului său cu o sfoară, numită *Sfoara celnicului*, al cărei capăt se prinde de locul unde se încrucișează coada cu coarnezle. Această sfoară este bine întinsă și ține celnicul încârligat («încârlionțat»).Întregul instrument în fine este îmbrăcat pe din afară cu o plasă pătrată, întinsă foarte bine peste crucea chipcelului.(...) Instrumentul în totul are forma unei linguri foarte mari cu care se vântură mereu apa.”

Potrivit aceluiași autor (GR. ANTIPA, *Op.cit.*, p. 378), instrumentul poartă și denumirile de *chipcel* și *târboc*. În mod eronat, în Oltenia, era cunoscut sub denumirile de *cârstaș* și *posfat*, aceste două denumiri aparținând în fapt unor instrumente de pescuit similare.

³¹ *Idem.*:Art.8 alin.2: „asemenea se pot prinde raci, melci, scoici, tot pentru trebuințele lor casnice.” Opinăm că, și în acest caz, captura zilnică era limitată la cantitatea de cinci kilograme.

³² *Idem.*:Art.25 alin.1;

³³ Daniela MARINESCU, Maria-Cristina PETRE, *Op.cit.*, p. 342;

³⁴ *Idem.*

³⁵ *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889)*:Art.29 alin.1;

³⁶ *Modificarea unor articole din condițiunile generale din 1889 pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1890 Februarie)*, p. 694 in *Anuarul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (anul 1893) - Legile, decretule, regulamentele și diferite acte ale acestui departament 1859 – 1893*, București: Tipografia Curții Regale F.Göbl fii, 1893;

³⁷ *Condițiunile generale pentru arendarea pescuitului în Dobrogea (1889)*: Art.29 alin.2;

³⁸ *Idem.*:Art.30 alin.1;

³⁹ *Idem.*:Art.30 alin.2;

⁴⁰ *Idem.*:Art.30 alin.3;

⁴¹ *Idem.*:„Art.31: Pescuirea este prohibită în tot decursul anului în următoarele locuri:

1. la gurile Sulina și Sf.Gheorghe (Kadrileț) atât în Dunăre, cât și în mare; în Dunăre pe trei kilometri în susul fluviului, socotit de la linia malurilor Mărei și în mare, pe 5 kilometri înainte de la această linie și un kilometru în dreapta și stânga pe malul Mărei, lăsându-se ast-fel tot-d'una gura Dunărei liberă.

In cas de contravențiune, cârmacele și cârligele puse se vor confisca și scóte, fie de antreprenor, fie de orî-ce autoritate.

2. La gurile fie-cărui canal orî prival care conduce din Dunăre în bălți, pe o distanță de 200 m., asemenea și pe lungimea acestor canale de comunicare cu Dunărea.
3. In porturi unde staă vasele.”
- ⁴² *Idem.*:Art.32 alin. 1 și 2;
- ⁴³ *Idem.*:Art.32 alin.4: „Modul de pescuire prin daraban, obicnuit în unele bălți, este cu desevêrșire oprită”. Gr. ANTIPA, *Pescăria și pescuitul în România (cu 403 figuri în text și 75 de tabele)*, București: Librăriile Socec&Comp., C. Sfetea, Pavel Suru, 1916, p. 507: „ Obiceiul la Ave este de a se pescui cu Darabana, bătând mereu cu un obiect oarecare – și de obicei cu Ispolul – în lotcă sau în tinichele și făcând tot felul de sgomote cari sperie peștele și-l gonesc în Ave. Obiceiul acesta însă are și mari inconveniente pentru pescuitul dela mare în general, căci prin aceste sgomote se alungă din marea teritorială tot peștele mare – Morunul și Nisetrul – la adânc (...);”
- ⁴⁴ *Idem.*:Art.33 alin.2;
- ⁴⁵ *Idem.*:Art.32 alin.5;
- ⁴⁶ *Idem.*:Art.33 alin.1: „Antreprenorul nu va putea învoi pescarilor streinî din țêrile limitrofe a băga pe bălți năvode, de cât numai atuncî când pescarii indigenî nu ar voi să bage ei, sau ar fi loc și pentru dênșii.”
- ⁴⁷ I.P.DAIA, *Exploatarea pescăriilor statului*, București: Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Direcția Generală a Îndrumărilor Agricole, Direcțiunea Statisticii și Publicațiilor, 1926, p. 6;
- ⁴⁸ M.D. IONESCU, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea (Geografia matematică, fizică, politică, economică și militară)*, București: Atelierele grafice I.V.Socescu, 1904, p. 806;
- ⁴⁹ AL. MARTHINEANU, *Exploatarea peștelui pe Volga și Rhin în raport cu exploatarea lui pe Dunăre*, București: Tipografia Speranța, 1900, p. 108: „(...) cauza dezastrului nu poate fi de câtuna singură, și aceasta residă în faptul că: Statul a nesocotit tot-d'auna această ramură de bogăție, căutând a arenda cele 102 proprietăți ale sale, pe cari se găsesc bălți și canale de pescuire, terenul împreună cu obiectul de pescuit.”
- ⁵⁰ GR. ANTIPA, *Legea pescuitului și rezultatele ce le-a dat. Un răspuns atacurilor ce i s'au adus*, București: Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, 1899, p. 12;
- ⁵¹ GR. ANTIPA, *Pescăriile statului din Tulcea. Un răspuns la atacurile aduse prin expunerea situației județului Tulcea pe anul 1910 de D-nul Prefect I.C.Atanasiu. Raport prezentat d-lui Ministru al Agriculturii și Domeniilor cu №15996 din 22 februarie 1911*, București: Imprimeriile „Independența”, 1911, p. 39;
- ⁵² „Tot asemenea va fi oprit a se pescui prin dinamită, prin înveninarea sau secarea apelor, cu scopul de a se prinde peștele din ele.”
- ⁵³ „Se vor pedepsi cu amendă de la 10 până la 100 lei: 3. Acela care va vîna(...)prin mijlôce și instrumente nepermise de prezenta lege;”
- ⁵⁴ Introducerea dinamitei pentru pescuit, în România, este pusă în seama constructorilor italieni a unei șosele de pe Valea Bistriței, obicei care ulterior a proliferat în toată țara. (GR. ANTIPA, *Op.cit.*, p. 90;)
- ⁵⁵ GR. ANTIPA, *Op.cit.*, p. 125: „Țărani de pe văile diferitelor râuri din țară, mai cu seamă de de partea lor mijlocie, cunosc o mulțime de substanțe toxice sau narcotice, pe cari aruncându-le în apă omoară sau amețesc peștii, făcându-i să iasă la fața apei cu burta în sus, de unde apoi îi culeg cu mâna, cu crâsnicele sau cu voloacele.”
- ⁵⁶ GR. ANTIPA, *Op.cit.*, p. 122 – 123: „Se numește Răstoacă sau Răstocirea apelor, Abaterea apelor (Muntenia), Mutarea apei (Oltenia), etc. scurgerea apei sau secarea totală sau parțială a albiei unui râu sau pârău, pentru a face să rămână peștele și racii din ele pe uscat spre a-i putea prinde cu ușurință; acest pescuit comod dar vătămător (...)e unul din mijloacele de pescuit cele mai răspândite atât în țară cât și chiar în Transilvania și Banat.”

⁵⁷ Potrivit art.17 din Legea asupra Poliției Vânătorului de la 1891, sensul noțiunii de „recidivist” era unul derogator de la dreptul comun în materie, în speță, Codul Penal de la 1865. Prin „recidivist” era desemnat individul care, în termen de 12 luni de la data condamnării pentru săvârșirea unei fapte prevăzute de Legea asupra Poliției Vânătorului de la 1891, suferea o nouă condamnare în virtutea prevederilor aceleași legi speciale. Prin urmare, Legea asupra Poliției Vânătorului de la 1891 institua o recidivă specială și temporară.

⁵⁸ Spre exemplu, în *Condițiunile generale pentru arendarea șanalului Dunărei de pe partea stângă împreună cu ostróvele aflate pe dânsul (1888)*: „art.15 alin.1: Aredașul va avea dreptul a vâna pesce în partea Dunărei (...).”